

ՀՀ ԿԱ պետական եկամուտների կոմիտե

Հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողով

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ 20/6

7 ապրիլի 2017թ.

Քննարկվեց քաղաքացի Արթուր Արևշատյանի գանգատը ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Կենտրոնի ՀՏ և իրավաբանական վարչության 2-րդ բաժնի գործողությունների դեմ:

Քաղաքացի Արթուր Արևշատյանի գանգատում բերված փաստարկները.

Սեփականության իրավունքով Արթուր Արևշատյանին (այսուհետ նաև՝ գանգատաբեր) պատկանող 1987թ. արտադրության ՎԱԶ 21061 մակնիշի ավտոմեքենան իր կողմից օտարվել է 05.04.2004թ. քաղաքացի Կարեն Պետրոսյանին, որի համար կնքվել է առուվաճառքի պայմանագիր՝ հաստատված նոտարի կողմից: Կարեն Պետրոսյանը մինչև պայմանագիրը կնքելը վճարել է պայմանագրում նշված գումարը, իսկ ավտոմեքենան տրամադրվել է նրան անմիջապես պայմանագրի կնքումից հետո՝ 2004թ.: 04.10.2016թ. Արթուր Արևշատյանը կատարել է տվյալ մեքենայի պետական գրանցում Գեղամ Խաչատրյանի անվամբ:

Սեփականության իրավունքով գանգատաբերին պատկանող 1998թ. արտադրության Mercedes-Benz C180 մակնիշի ավտոմեքենան գանգատաբերի կողմից օտարվել է 02.11.2016թ.:

Գանգատաբերը Կենտրոնի ՀՏ-ից ստացել է ծանուցագիր, որում նշված է, որ 2016թ. իր կողմից կատարվել են գործարքներ, որոնք համաձայն «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետի՝ համարվում են ԱԱՀ-ով հարկվող գործարքներ:

21.02.2017թ. ստացել է նաև ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ ԻՎ 2-րդ բաժնի կողմից ուղարկված ծանուցագիր նույն գործարքի կապակցությամբ:

24.01.2017թ. գանգատաբերը հարցում է կատարել ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ նախագահի տեղակալին՝ պարզաբանում ստանալու նպատակով: 17.02.2017թ. պատասխան գրությամբ հայտնվել է, որ եթե առկա են այլ հանգամանքներ, որի պարագայում հնարավոր չէր կանխատեսել հարկային պարտավորության առաջացումը, ապա սահմանված կարգով կարող է դիմում ներկայացվել ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողով:

Համաձայն «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի՝ վարչարարությունը պետք է ուղղված լինի ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով հետապնդվող նպատակին, և դրան հասնելու միջոցները պետք է լինեն պիտանի, անհրաժեշտ և չափավոր: Համաձայն նույն օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ վարչական մարմինները պարտավոր են անհատական մոտեցում ցուցաբերել էապես տարբեր փաստական հանգամանքների նկատմամբ:

Տվյալ դեպքում, 2016թ. պետական գրանցում ստացած մեքենաներից թվով առաջինն օտարվել է 2004թ. (գումարը ստացել է և մեքենան տրամադրել է գնորդին 2004թ.): 05.04.2004թ. կնքված առուվաճառքի պայմանագիրը գնորդին իրավունք էր տալիս միակողմանի կատարել ավտոմեքենայի պետական գրանցումը անմիջապես պայմանագիրը կնքելուց հետո ցանկացած պահի և գանգատաբերը չէի կարող կանխորոշել, թե գնորդը երբ կկատարեր ավտոմեքենայի պետական գրանցումը:

Տվյալ տեղեկատվությունը ներկայացվել է նաև Կենտրոնի ՀՏ, սակայն բավարար հիմնավորում չի համարվել:

Համաձայն «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի՝ վարչարարություն իրականացնելիս վարչական մարմիններին արգելվում է միայն ձևական պահանջների պահպանման նպատակով անձանց ծանրաբեռնել պարտականություններով կամ մերժել նրանց որևէ իրավունք տրամադրել, եթե նրանց վրա դրված պարտականությունները բովանդակային առումով կատարված են: Տվյալ պարագայում ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ Կենտրոնի ՀՏ-ի և ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ ԻՎ 2-րդ բաժնի կողմից կազմված ծանուցագրերը հիմնված են բացառապես «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետի պահանջների վրա և հաշվի չի առնվել այն փաստական հանգամանքը, որ փաստացի մեքենան տրամադրվել է գնորդին և գումարը ստացվել է 2004թ, որը հաստատում է նոտարի կողմից կնքված առուվաճառքի պայմանագիրը:

Ինչպես տեսնում ենք՝ 2016թ. փաստացի կատարվել է թվով մեկ ավտոմեքենայի օտարման գործարք, հետևաբար Կենտրոնի ՀՏ-ի և ԻՎ 2-րդ բաժնի կողմից կազմված ծանուցագրերում նշված հոդվածը կատարված գործարքի համար կիրառելի չէ:

Ելնելով վերոշարադրյալից՝ գանգատաբերը խնդրում է բեկանել Կենտրոնի ՀՏ-ի և ԻՎ 2-րդ բաժնի պահանջը՝ ԱԱՀ գանձելու և վարչական իրավախախտման վերաբերյալ վարույթ իրականացնելու վերաբերյալ:

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովի եզրակացությունը.

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների գանգատարկման հանձնաժողովը (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով), ուսումնասիրելով սույն գործին առնչվող նյութերն ու ապացույցները եկավ հետևյալ եզրակացության.

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ԱԱՀ-ով հարկվող գործարք (գործառնություն) է համարվում, մասնավորապես, ապրանքների մատակարարումը՝ գործարք, որն իրականացվում է ապրանքների սեփականության իրավունքը որևէ ձևով կատարվող հատուցման դիմաց այլ անձի փոխանցելու միջոցով: Նույն կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձի կողմից մեկ օրացուցային տարվա ընթացքում երկու և ավելի թվով անգամ իր սեփականությունը կամ ընդհանուր սեփականությունը հանդիսացող նույն տեսակի հետևյալ գույքի՝ բնակարանի, առանձնատան (այդ թվում՝ անավարտ (կիսակառույց)), անձնական օգտագործման ավտոմեքենայի, գյուղատնտեսական նշանակության և բնակավայրերի հողերի, ավտոտնակի՝ որևէ ձևով կատարվող հատուցման դիմաց օտարման դեպքերում ապրանքի մատակարարում է համարվում այդ ժամանակահատվածում երկրորդ և ավելի թվով նույն տեսակի գույքի օտարումը, եթե օտարումը կատարվում է տվյալ գույքի ձեռքբերմանը հաջորդող մեկ տարին չգերազանցող ժամանակահատվածում:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի՝

- 176-րդ հոդվածի համաձայն՝ պայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու պահից, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ պայմանագրով: Այն դեպքերում, երբ գույքի նկատմամբ իրավունքը ենթակա է պետական գրանցման, ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է դրա գրանցման պահից:

- 301-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շարժական գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են պետական գրանցման՝ նույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով նախատեսված դեպքերում,

- 302-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքներից ծագող իրավունքների պետական գրանցման պահանջը չպահպանելը հանգեցնում է դրա անվավերության: Նման գործարքն առոչինչ է:

«Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» ՀՀ օրենքի՝

- 13-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ տրանսպորտային միջոցների սեփականության, գրավի և լիզինգի պայմանագրով վարձակալության իրավունքները ենթակա են պետական գրանցման: Նույն հոդված 5-րդ կետի համաձայն՝ տրանսպորտային միջոցի հետ կատարվող գործարքներից ծագող սեփականության, գրավի կամ լիզինգի պայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման պահանջը չպահպանելը հանգեցնում է դրա անվավերության (նման գործարքն առոչինչ է),

- 13-րդ հոդվածի 15-րդ կետի համաձայն՝ մինչև 2010 թվականի հոկտեմբերի 16-ը պետական լիազոր մարմնի տրամադրած տրանսպորտային միջոցի հաշվառման վկայագիրը համարվում է տրանսպորտային միջոցի սեփականության իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, սակայն այդ վկայագրով գործարք իրականացնելն արգելվում է: Տրանսպորտային միջոցի սեփականատերն իրավունք ունի դիմելու և այդ հաշվառման վկայագրի հիման վրա անվճար ստանալու տրանսպորտային միջոցի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

Քննարկվող հարցով եզրակացության հանգելու համար Հանձնաժողովը հաշվի է առնում հետևյալ փաստական հանգամանքները.

1) Արթուր Արևշատյանի և Կարեն Պետրոսյանի միջև 05.04.2004թ. կնքված առուվաճառքի պայմանագրի (հաստատված նոտարի կողմից) համաձայն՝ Արթուր Արևշատյանը Կարեն Պետրոսյանին է վաճառել սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող 1987թ. արտադրության ՎԱՀ 21061 մակնիշի ավտոմեքենան,

2) 04.10.2016թ. պետական գրանցում է ստացել ՎԱՀ 21061 մակնիշի ավտոմեքենայի նկատմամբ արդեն Գեղամ Խաչատրյանի սեփականության իրավունքը (Արթուր Արևշատյանի հետ կնքված պայմանագրի հիման վրա) և սահմանված կարգով լիազոր մարմնից ստացվել է տեղեկատվություն Արթուր Արևշատյանի կողմից 04.10.2016թ.-ին ՎԱՀ 21061 մակնիշի ավտոմեքենայի օտարման մասին,

3) Արթուր Արևշատյանի և Դավիթ Մովսիսյանի միջև 02.11.2016թ. կնքված տրանսպորտային միջոցի առուվաճառքի պայմանագրի համաձայն՝ Արթուր Արևշատյանը Դավիթ Մովսիսյանին է վաճառել սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող 1998թ. արտադրության Mercedes-Benz C180 մակնիշի ավտոմեքենան (մեքենան Արթուր Արևշատյանը ձեռք է բերել 21.12.2015թ.):

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ իրավական կարգավորումները և հաշվի առնելով սույն հարցին առնչվող փաստական հանգամանքները, Հանձնաժողովը գտնում է, որ Գանգատը ենթակա է բավարարման հետևյալ հիմնավորումներով.

1) վերոնշյալ իրավական կարգավորումներին համապատասխան՝ պայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու պահից, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ պայմանագրով կամ եթե գույքի

նկատմամբ իրավունքը ենթակա չէ պետական գրանցման, իսկ տրանսպորտային միջոցների սեփականության իրավունքը ենթակա է պետական գրանցման 2010 թվականի հոկտեմբերի 16-ից սկսած, հետևաբար՝ մինչև 2010 թվականի հոկտեմբերի 16-ը կնքված գործարքների դեպքում տրանսպորտային միջոցների օտարման (պայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքի ծագման) պահ կհամարվի գործարքի կնքման օրը, իսկ 2010 թվականի հոկտեմբերի 16-ից՝ սեփականության իրավունքի պետական գրանցման օրը,

2) տվյալ դեպքում ՎԱՀ 21061 մակնիշի ավտոմեքենան փաստացի օտարվել է 05.04.2004թ. առուվաճառքի պայմանագրով (հաստատված նոտարի կողմից), երբ օրենքով սահմանված չէր տրանսպորտային միջոցների սեփականության իրավունքի պետական գրանցման պարտադիր պահանջ, ուստի ավտոմեքենայի օտարման (պայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքի ծագման) պահ է համարվում պայմանագրի (գործարքի) կնքման օրը՝ 05.04.2004թ.: Իսկ Mercedes-Benz C180 մակնիշի ավտոմեքենայի օտարման գործարքը չի համարվում «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետով նախատեսված ապրանքի մատակարարման գործարք, քանի որ տվյալ դեպքում բացակայում է մեկ օրացուցային տարվա ընթացքում երկու և ավելի թվով անգամ նույն տեսակի գույքի՝ անձնական օգտագործման ավտոմեքենայի օտարման հանգամանքը:

Ելնելով քննարկման արդյունքներից և ղեկավարվելով «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 43.1-րդ հոդվածի, «Մաքսային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի պահանջներով Հանձնաժողովը

ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է՝

Քաղաքացի Արթուր Արևշատյանի գանգատը բավարարել:

Հանձնաժողովի նախագահ՝

Վ.ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ